

Doc. Dr.
Volkan Demir

Galatasaray Üniversitesi
Muhasebe - Finansman
Anabilim Dalı Öğretim
Üyesi / İşletme
Araştırma ve Uygulama
Merkezi Müdürü
vdemir@gsu.edu.tr

KOBİLGİ

KOBİ'lerde birleşme-bölünme ve tür değiştirme

Son yıllarda işletmeler üzerinde yapılan araştırmalar dünya çapında birleşme ve bölünmelerin arttığını ve bu artışın da devam edeceğini göstermektedir. Ülkemizde de son yapılan Ticaret Kanunu değişikliği ile bu durum göz önüne alınarak bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu ay ki yazımızda yapılan düzenlemeleri incelemeye çalışacağız. KOBİ'lerin ülke ekonomisi içindeki paylarını ele alarak birleşme, bölünme ve tür değiştirmenin KOBİ'lere ne gibi avantajlar sağlayabileceği konusunda farkındalık yaratmaya çalışacağız.

4 Kasım 2012 tarihinde yayımlanan Resmi Gazete'de, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 'Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik' yürürlüğe konmuştur.

Bu yönetmeliğe göre KOBİ tanımı bazı rakamsal büyüklüklere bağlanmıştır. Buna göre;

- Çalışan sayısı 10'u ve ciro veya aktif toplamından biri 1 milyonu aşmıyorsa MİKRO
- Çalışan sayısı 50'yi ve ciro veya aktif toplamından biri 8 milyonu aşmıyorsa KÜÇÜK
- Çalışan sayısı 250'yi ve ciro veya aktif toplamından biri 40

milyonu aşmıyorsa ORTA, bu rakamları aşmıyorsa BÜYÜK ölçekli işletme olarak nitelendirilmiştir.

Bu rakamlar incelendiğinde KOBİ'lerin ülkemiz için ne kadar önemli olduğu, ihracat yapan birçok şirketin KOBİ niteliğinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

KOBİ'LERDE BİRLEŞME

Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) birleşme 'devralma yoluyla' ve 'yeni kuruluş şeklinde' olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilebilir. Bir şirketin diğerini devralması 'devralma şeklinde birleşme', yeni bir şirket içinde bir araya gelmeleri, 'yeni kuruluş şeklinde birleşme' olarak adlandırılmıştır.

Yeni TTK'da aynı tür şirketlerin birleşebileceklerini düzenleyen sınırlayıcı kural kısmen kaldırılmıştır. Buna göre sermaye şirketleri, sermaye şirketleri, kooperatifler ve devralan şirket olmaları şartıyla şahıs şirketleriyle (kolektif, komandit şirket) birleşebilir. Şahıs şirketleri de şahıs şirketleri ve devralınan şirket olmaları şartıyla sermaye şirketleri ve kooperatiflerle birleşebilir.

Ayrıca Yeni TTK'da tasfiye halindeki bir şirketin birleşmeye katılması olanaklı hale getirilmiştir. Bunun için tasfiye halindeki şirketin devrolunan şirket olması ve

malvarlığının dağıtımına başlanmamış olması gerekir. Sermayesini kaybetmiş veya borca batık durumda bulunan bir şirketin de birleşmeye katılmasına olanak sağlanmıştır. Bu şirketlerin hangi şartlarda birleşmeye katılabileceği hem kanunda hem de ikincil mevzuatta açıklanmıştır.

KOBİ'LERDE BÖLÜNME

Bölünme konusu daha önce vergi kanunlarında düzenlenmesine rağmen, Türk Ticaret Kanunu'nda ilk defa kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Sermaye şirketleri ve kooperatifle, sermaye şirketlerine ve kooperatiflere bölünebilmektedirler. Bölünme iki şekilde olabilmektedir.

1) Tam Bölünme: Bu tür bölünmede şirketin tüm malvarlığı bölümlere ayrılmaktadır ve diğer şirketlere devrolunmaktadır. Bölünen şirketin malvarlığının mevcut veya yeni kurulacak en az iki şirkete geçmesi gerekmektedir. Tam bölünmede bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap etmektedirler. Tam bölünme sonucunda bölünüp devrolunan şirket sona ermektedir.

2) Kısmi Bölünme: Bu tür bölünmede bölünen şirketin malvarlığının tamamı değil bir veya

bir kaç kısmı bölünmeye tabi tutulmaktadır. Kısmi bölünmede, bölünmeye tabi tutulan bölümler şirketten ayrılmakta; mevcut veya yeni kurulacak başka bir şirkete veya ortaklara devredilmektedir. Bölünme sonrasında bölünen şirketin ortakları, devralan şirkette (veya şirketlerde) ortak olmaktadır. Kısmi bölünme sonrasında bölünen şirket ortadan kalkmamakta tüzel kişiliği devam etmektedir. Kısmi bölünmede (yeni TTK'da) ortaklıktaki pay oranları şu şekilde olabilmektedir:

■ Oranların korunduğu bölünme: Devreden şirketin ortaklarına; bölünmeye katılan tüm şirketlerde, mevcut payları oranında şirket payları tahsis edilmektedir.

■ Oranların korunmadığı bölünme: Bölünmeye katılan bazı veya tüm şirketlerde, mevcut paylarının oranına göre değişik oranda şirket payları tahsis edilmektedir.

KOBİ'LERDE TÜR DEĞİŞTİRME

Yeni TTK'ya göre tür değiştirme, bir şirketin hukuki şeklinin değişikliğidir. Bu nedenle ticaret şirketlerinin tür değiştirmesi mevcut TTK'dan daha ayrıntılı düzenlemeye

tabi tutulmuştur. Tür değişikliğinde yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamı niteliğindedir. Tür değiştirmede, dönüştürülecek türün kuruluşuna ilişkin hükümler uygulama alanı bulur. Hangi şirketler nasıl tür değiştirebilir?

■ Sermaye şirketi; sermaye şirketine (anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket), kooperatife

■ Kollektif şirket; sermaye şirketine (anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket), kooperatife, komandit şirkete

■ Komandit şirket; sermaye şirketine (anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket), kooperatife, kolektif şirkete

■ Kooperatif; sadece sermaye şirketine dönüşebilmektedir.

Ayrıca; Yeni TTK'ya göre ticari işletmeler ve ticaret şirketleri karşılıklı birbirlerine dönüşebilirler.

Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirmede Vergisel Avantajlar: KOBİ'lerde tam mükellef kurumlar vergisi mükellefleri arasındaki devir yoluyla birleşme ya da tür değiştirme, vergisiz birleşme ya da tür değiştirme olarak ifade edilmektedir. Kurumlar Vergisi

Kanunu'na göre mal varlıklarının başka bir şekilde devrinde emsal bedeller esas alınarak kurum matrahı oluşturulmamakta, kurumlar vergisi uygulanmamakta ve

diğer şirketlerin hisselerinin ortaklara verilmesi kar dağıtımı sayılmamaktadır. Birleşme, bölünme ve tür değiştirmelerde mal ve hakların devrinde KDV'den istisna edilecek kısmî istisna uygulaması nedeniyle devir eden kurumda daha önce bu mal varlıkları nedeniyle indirim konusu yapılan KDV'lerin hesaplanan KDV'ye dahil edilmesi yoluna gidilmemektedir. Henüz indirim konusu yapılmamış devreden KDV'lerin de devir alan şirketler tarafından indirim konusu yapılabilmesi olanağı bulunmaktadır. Devir, bölünme, tür değişikliği işlemleri nedeniyle düzenlenecek kağıtlar damga vergisinden istisna edilmektedir. Bu tür kağıtların noter işlemlerine de harç istisnası uygulanmaktadır. Devir, bölünme ve tür değişimi sonucu tapuda yapılan işlemlerde de harç istisnası uygulanmaktadır. Ayrıca kurumlar vergisi kanununa göre; devir alınan kurumun devir tarihi itibarı ile öz sermaye tutarını geçmeyen mali zararları ile tam bölünme işlemi sonucu bölünen şirketin öz sermaye tutarını geçmeyen kurumlar vergisi beyannamelerindeki mali zararları, devir alan kurumlar tarafından (varsa kendi bünyelerinde oluşan zararların yanı sıra) kurum kazançlarından indirilebilmektedir.

Özellikle Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesi ile ve ikincil mevzuatın da yayınlanması ile birlikte KOBİ'lerin birleşme, bölünme ve tür değiştirme konularında daha esnek bir yapıya sahip oldukları görülmektedir. Bu nedenle KOBİ'lerin mevcut durumlarını gözden geçirip değişik birçok nedenle birleşme, bölünme ve tür değiştirme ihtiyaçlarını analiz etmeleri ve var olan avantajlardan faydalanmaları hem kendileri için hem de ülke ekonomimiz için fayda yaratacaktır.

